

Rimska 8
SI - 1000 Ljubljana
Slovenija
Tel.: + 386 1 2 000 250
Fax: + 386 1 2 000 260

RAZISKAVA INDEKS CIVILNE DRUŽBE

»Vpliv civilne družbe na mladinske politike«

Študija primera

Dimenzija: Vpliv civilne družbe na druga področja in sektorje
(Analiza vpliva na javne politike)

Tomaž Deželan

Ljubljana, februar 2010

CIVICUS: World Alliance for Citizen Participation

Republika Slovenija, Ministrstvo za javno upravo

KAZALO

1 UVOD	3
Raziskovalna vprašanja, hipoteze.....	6
Opredelitev pojmov	7
Kratek pregled literature.....	8
2 METODOLOGIJA	10
3 ANALIZA IN UGOTOVITVE.....	11
Kronologija sprejemanja krovnega zakona o mladini	11
Analiza vpliva mladinskih organizacij na mladinsko politiko v proceduralnem, strukturnem, senzibilizacijskem in substantivnem smislu.....	13
4 ZAKLJUČEK.....	21
5 LITERATURA	24
6 PRILOGE.....	28
Priloga 1: Veljavni pravni okvir mladinske politike v Sloveniji.....	28
Priloga 2: Institucionalni okvir mladinske politike v Sloveniji (PIC 2009, URSM 2010).....	31

1 UVOD

Področje mladinske politike tudi brez vnosa nadvladne dimenzije vključuje nekatere posebnosti, ki omenjeno javnopolitično področje delajo različno od nekaterih drugih konvencionalnih področij javnih politik. Prvo posebnost, ki je značilna tudi za nekatera ostala področja javnopolitične regulacije, predstavlja med-oziroma čezsektorski značaj mladinske politike, saj slednja posega na mnoga ostala področja javnih politik, od zaposlovanja, izobraževanja, družbene delikvence in izključenosti itn. pa vse do prometa. Drugo posebnost, ki je specifična za področje mladih, predstavlja problem predstavnštva, saj je v pogojih sodobnih liberalnih demokracij demokratična legitimnost odločevalcev uvrščena med temeljne postulate in je predpogoj za uspešno in demokratično delovanje sistema. Na področju mladinske politike se na tej točki odpira nekaj pomembnih izhodišč za premislek, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.

Najprej gre izpostaviti »zakonodajni deficit« oziroma problem »zakonodajnega nepredstavnštva«, saj volilna pravica za izbiranje predstavnikov v zakonodajne organe zadeva le del mlade populacije.¹ Del mladih, po sociološkem opredeljevanju to zajema predvsem adolescente – klasično mladost (od 14. do 19. leta starosti), je iz tega procesa inherentno izključenih zaradi omejitev pasivne in aktivne volilne pravice v sodobnih ureditvah demokratičnega predstavnštva. Del njihovega zagovorništva naj bi seveda pri tem opravljali starši oziroma njihovi zakoniti skrbniki, vendarle pa specifičnih teženj in potreb omenjene populacije ni moč v zadostni meri prenesti v javnopolitično areno zgolj po tej poti. Ena najpomembnejših vlog v kontekstu presejanja omenjenih omejitev pripada mladinskim organizacijam (t. j. Mladinski svet Slovenije (MSS),² mladinski sveti lokalnih skupnosti,³ mladinski centri,⁴ nacionalne

¹ Ob tem velja izpostaviti že samo težavnost definiranja mladinske populacije, ki je kulturno in časovno determiniran fenomen. Tako je na primer spodnja starostna meja za omenjeno populacijo postavljena od 0 (Belgija) do 18 (Malta), zgornja pa od 24 (Nemčija) do 30 (Avstrija, Španija, Finska, Grčija itd.) (Divjak in Šporar, 2005). Evropska unija meje postavlja s 15 do 25 let, pri čemer je zgornja meja odprta do 30 let (*ibid.*).

² Mladinski svet Slovenije je krovna organizacija 16 mladinskih nevladnih organizacij različnih interesnih, nazorskih ali političnih usmeritev. Je najvišje telo organizirane mladine pri nas in je kot tak sogovornik države in zastopnik interesov mladih (URSM, 2010).

³ Mladinski sveti lokalnih skupnosti združujejo mladinske organizacije na lokalnem nivoju. Spodbujajo dejavnosti mladinskih organizacij, skrbijo za informiranje njihovega članstva in širše javnosti o politiki lokalne skupnosti, predvsem na področjih, ki zadevajo mlade. Preko mladinskih svetov lokalnih

mladinske organizacije⁵ in druge nevladne organizacije),⁶ ki pa zaenkrat vendarle niso sposobne v zadostni meri zastopati stališč nepovezane mladine, kar nenazadnje ugotavlja tudi Evropska komisija s predlaganim prenovljenim okvirjem sodelovanja Evropske unije na področju mladih (COM 2009/200). Raziskava Evropskega statističnega urada (Eurostat) o Mladini v Evropi (2009) namreč ugotavlja, da ravno mladi v tej starostni skupini izkazujejo najmanjšo stopnjo zanimanja za politiko. To ugotavlja tudi Mihelj (2002), ki pravi, da je zanimanje za politiko s starostjo pogojeno in je med mladoletnimi kar okoli 74 odstotkov oseb brez vsakršnega zanimanja za politiko. Ravno zato je vključenost mladih v različne oblike mladinskega organiziranja toliko bolj vitalnega pomena, saj omenjena oblika organiziranja ne pomeni zgolj politično participacijo temveč širšo – družbeno oziroma civilnodružbeno participacijo.

Eurostatovi (2009: 177) izsledki kažejo, da je v kontekstu širše družbene participacije, gledano skozi prizmo sodelovanja v različnih organizacijah, udeležba mladih na precej višji ravni kot pa zgolj v ožjem – politično-participativnem smislu –, saj mladi bolj intenzivno sodelujejo v ostalih oblikah družbenega organiziranja kot pa v političnih strankah (vključujoč njihove podmladke) ter sindikatih. Tako se je preko 20 odstotkov populacije med leti 16 in 29 vsaj enkrat letno udeležilo aktivnosti različnih rekreacijskih skupin oziroma organizacij, preko 20 odstotkov aktivnosti verskih organizacij, po drugi strani pa se je aktivnosti političnih strank in sindikatov udeležilo manj kot 3 odstotke mladih te starostne skupine (*ibid.*). Problem participacije nepovezane mladine brez institucionalnih zmožnosti konvencionalne politične participacije je torej precej večji od tistega mladine z volilno pravico, saj polnoletna mladina lahko elaborira svoje interese preko ustaljenih kanalov predstavniške demokracije. Kljub temu pa so tudi mladi z volilno pravico ena izmed najbolj apatičnih skupin volilnega telesa, saj je zanimanje za politiko po tridesetem

skupnosti lahko mladi povedo, kar mislijo, in vplivajo na odločitve, ki so za njih pomembne (URMS, 2010).

⁴ Mladinski centri predstavljajo središčno točko, kjer mladi vseh starosti in nazorov ustvarjajo in razvijajo najrazličnejše klubske aktivnosti, in ponujajo tudi možnost preventivnega delovanja, neformalnega izobraževanja in usposabljanja mladih na lokalni ravni (URMS, 2010).

⁵ Nacionalne mladinske organizacije so nevladne organizacije, ki delujejo na nacionalnem nivoju in imajo svoje enote v večini statističnih regij ter združujejo v svojem članstvu mlado populacijo med pretežno 15. in 29. letom starosti (URMS, 2010).

⁶ Druge nevladne organizacije so razna društva, zavodi, klubi in zveze društev, ki izvajajo programe namenjene mladim, zaradi česar jih uvrščamo v skupino mladinskih organizacij oz. organizacij izvajalk programov za mlade (URMS, 2010).

letu precej višje kot poprej (Eurostat, 2009: 178). Teoretsko lahko na nizko volilno udeležbo gledamo na dva načina: kot stanje nedelujoče demokracije ali pa kot eno izmed posledic razvitih demokracij, ki prepuščajo svojim državljanom odločitev o odhodu na volišče. Vendarle pa gre omenjeno značilnost participacije mladih razumeti predvsem v negativni luči, saj na ta način tudi polnopravni člani politične skupnosti ne prispevajo k skupnim odločitvam.

Predstavljeni argumenti jasno izpostavljajo širši družbeni pomen mladinskih organizacij in organizacij za delo z mladimi. Omenjene organizacije namreč predstavljajo instrument, ki ponuja možnost premostitve problemov nepovezanosti mladine, vsesplošne apatije ter odsotnosti primerne zastopanja interesov mladih. Novi pogledi na participacijo mladih namreč presegajo poprejšnje toge predstave o politični participaciji, saj je sodoben pogled na politično participacijo ponavadi trislojni (Chisholm in Kovacheva, 2002):

- vključenost v institucionalizirano politiko (članstvo v političnih strankah, udeležba na volitvah ipd.);
- protestne aktivnosti (demonstracije in nova družbena gibanja) in
- družbena/državljska angažiranost (asociativno življenje, participacija v skupnosti, prostovoljstvo).

Iz tega stališča je za nas precej bolj relevanten konceptualni pogled »konstruktivne družbene participacije«, saj le-ta vključuje različne vidike družbene aktivnosti (Roker in Eden, 2002): formalno prostovoljno delo, neformalna omrežja znotraj skupnosti, neformalne politične akcije, altruizem, različne oblike angažiranosti znotraj skupnosti ipd. Po tej plati gre za pogled na participacijo mladih kot proces integracije v družbeno strukturo preko ponotranjenja dominantnih družbenih norm (Parsons, 1952), pri čemer imajo pomembno vlogo mladinske organizacije, saj večinoma prav te organizirajo zgoraj omenjene aktivnosti.

Participacija mladih je precej višja tudi v kontekstu posameznih tematik oziroma problematik (Kovacheva, 2005: 25), pri čemer mladinske organizacije ponujajo primerno polje, saj so pogosto tematsko usmerjene. Flere et al. (2005: 123) to potrjujejo s svojimi ugotovitvami o zanimanju študentov za posamezne tematike, kjer določene aktivnosti, ki so pogosto fokus nekaterih mladinskih organizacij, dosegajo

zelo visoke vrednosti. Urad Republike Slovenije za mladino v svojem nacionalnem poročilu o uresničevanju skupnih ciljev na področju participacije jasno prepozna pomen mladinskega organiziranja in organiziranja za mladino, saj preko svojega programa sofinanciranja spodbuja delovanje številnim oblikam organiziranosti. Kljub temu, da je podatek o deležu nepovezane mladine težko merljiv, pa je na podlagi nekaterih statistik mogoče razbrati dinamično stopnjo vključenosti mladih. Po podatkih Urada za mladino (2007) vključenost mladih v programe nevladnega mladinskega sektorja iz leta v leto narašča, kar jasno krepi pomen tega sektorja in njegov potencial za preseganje poprej izpostavljenih problemov. Iz tega razloga smo se v dani študiji primera osredotočili na vzorce mladinskega organiziranja, ki se kažejo skozi vpliv na mladinsko politiko. Pri tem nas še posebej zanimajo: a) porazdelitev moči med akterji s tega polja; b) vzroki za to; ter c) problemi, ki so s tem povezani in se na koncu tudi manifestirajo skozi naravo vpliva na mladinsko politiko.

Raziskovalna vprašanja, hipoteze

Študija primera se fokusira na analizo vpliva mladinskih organizacij in nekaterih drugih oblik organiziranja za mladino na mladinsko politiko. Natančneje, naš osnovni namen je oceniti vpliv različnih akterjev na polju mladinskih javnih politik, pri čemer je posebna pozornost posvečena pomenu strukturnih in funkcionalnih značilnosti omenjenih akterjev za zastopanje njihovih interesov. Na ta način posredno tudi ponudimo odgovor na vprašanje o vplivu organizirane mladine na polje mladinske politike, s čimer se razjasni domet mladinskih organizacij pri preseganju pasti liberalnodemokratskega modela predstavniške demokracije v kontekstu mladine.

Študija posledično primarno poskuša ponuditi odgovore na naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kako aktivne so mladinske organizacije na polju mladinske politike v Sloveniji? Ali je mogoče identificirati določen tip omenjenih organizacij s posebej visoko stopnjo vpliva?
2. Kakšna je narava vpliva mladinskih organizacij na mladinsko politiko?
3. Ali je mogoče identificirati attribute mladinskih organizacij, ki najbolj prispevajo k uspešnosti vplivanja na mladinsko politiko?

4. V kakšnem smislu je vpliv mladinskih organizacij na mladinsko politiko največji (vsebinskem, procesnem, strukturnem ali v smislu sensitivizacije)?

Na podlagi omenjenih raziskovalnih vprašanj smo generirali tudi naslednji hipotezi, ki ju bomo v nadaljevanju študije poskušali potrditi oziroma zavreči:

H₁: Mladinske organizacije z vzpostavljenimi in aktivno delujočimi mednarodnimi in nadnacionalnimi povezavami izkazujejo višjo stopnjo vpliva na mladinsko politiko v primerjavi s tistimi brez tovrstnih povezav.

H₂: Mladinske organizacije z jasnim političnim ozadjem (strankarski podmladki) izkazujejo višjo stopnjo vpliva na mladinsko politiko kot ostale mladinske organizacije.

Opredelitev pojmov

Mladinske organizacije

Zgornjo sintagmo uporabljamo v skladu s splošno sprejeto prakso uradnih institucij, nevladnih organizacij ter strokovnih delavcev. V skladu z razumevanjem mladinskih organizacij Urada RS za mladino tako povzemamo tudi njegovo opredelitev mladinskih organizacij. Mladinske organizacije so torej različne oblike organiziranosti, v katere se mladi združujejo. V grobem lahko omenjene oblike organiziranosti delimo na mladinske centre, mladinske svete, nacionalne mladinske organizacije ter druge nevladne organizacije (URSM, 2010).

Mladinska politika

Mladinska politika je definirano kot tisto področje javne regulacije, ki zadeva mladinsko populacijo. Na ravni države ločimo vertikalno in horizontalno raven mladinske politike. Slovenija vertikalno raven definira po šestih osnovnih področjih mladinske politike: participaciji, informiranju, prostovoljnem delu, boljšem poznavanju mladine, neformalnem izobraževanju in po mobilnosti mladih. Horizontalno raven pa predstavljajo politike z mladinskimi vsebinami znotraj različnih resornih politik (npr. znotraj šolstva, zaposlovanja, socialne politike, zdravstva, kulture, stanovanjske politike itn.).

Civilna družba

Oprelitev civilne družbe ohranjamo v skladu z definicijo v okviru projekta CIVICUS, ki jo opredeljuje kot: »Prostor zunaj družine, države in trga, ki ga ustvarjajo posamezne in skupinske akcije, organizacije in institucije z namenom uveljavljanja skupnih interesov«.

V našem primeru na tej podlagi tudi opredeljujemo civilnodružbene organizacije, ki so v primarnem smislu razumljene kot organizacije zunaj družine, države in trga ter predstavljajo asociacijski obris civilne družbe.

Pravni okvir mladinske politike

Za boljše razumevanje problematike mladinske politike v opredelitev temeljnih pojmov umeščamo tudi trenutni pravni okvir, ki je pomemben za analizo vpliva mladinskih organizacij. V skladu s tem se v tej točki poslužujemo opredelitev Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij (PIC), ki je za naše potrebe pripravil kratek oris tega področja (Priloga 1).

Institucionalni okvir mladinske politike

Prav tako je za razumevanje mladinske politike v Sloveniji nujno poznavanje institucionalnega okvirja. V ta namen smo v Prilogi 2, podlagi dokumentov Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij (PIC) in Urada RS za mladino pripravili kratek oris tega področja.

Kratek pregled literature

Področje mladine je v Sloveniji na prvi pogled dobro in celovito pokrito. Vendarle pa po podrobnejši analizi lahko ugotovimo, da je mladina področje, ki je pogojeno z znanstveno disciplino in nekaterimi kontekstualnimi dejavniki. Najprej velja omeniti, da je precej enot literature na to temo strokovnega značaja ter plod aktivnosti različnih institucij, katerih pokrivanje omenjene tematike je v delovni pristojnosti. Sem sodijo različna poročila in analize Statističnega urada, Urada za mladino, institucij Evropske unije (predvsem Evropske komisije in njenega generalnega direktorata za izobraževanje in kulturo), Evropskega statističnega urada, Nacionalne agencije za mladino, različnih ministrstev (predvsem Ministrstvo za šolstvo in šport ter Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve) in njihovih organizacijskih struktur.

Prav tako je precejšnje število enot strokovne literature plod delovanja nevladnega sektorja, pri čemer gre opozoriti na sporadičnost in projektno pogojenost omenjene publicistične dejavnosti. Tu bi lahko v precejšnji meri identificirali potrditev znane »arm's lenght« hipoteze glede odnosa med državo in civilno družbo, kjer prva s tovrstnimi mehanizmi determinira dejavnost slednje, ki je v precejšnji meri glede tega konformistična.

Na akademski ravni bi lahko prepoznali nekaj specifičnih značilnosti publiciranja. To je močno odvisno od financiranja tovrstne znanstvene dejavnosti, slednje pa se pogosto navezuje na aktualne globalne ali pa »evropeizacijske« trende. Tako je v obdobju po sprejetju temeljnih strateških dokumentov za področje mladine moč opaziti porast omenjene literature, ki pa je še vedno tematsko usmerjena. Tovrstno usmerjenost lahko v precejšnji meri povezujemo tudi z družbenoekonomskim položajem mladih ter akutnimi tematikami, ki se v dani časovni točki pojavljajo. Od tu precejšnji poudarki v literaturi na aktivaciji mladih, spodbujanju politične participacije, drogah, stanovanjski problematiki ipd. Ne glede na omenjene značilnosti pa velja izpostaviti precejšnje število kvalitetnih znanstvenih in strokovnih publikacij na temo mladine, pri čemer bi lahko izpostavili dela in uredniške zbirke Mirjane Ule (1988;1996; 2000; 2002), Vlada Miheljaka (2000); Metke Kuhar (2005), Srne Mandič (2005), Andreje Črnak-Meglič (2005), Bojana Kerna, Alberta Mrgoleta, Alenke Gril idr.

Kljub želji Urada za mladino po kontinuiranem spremljanju mladine in celovitega raziskovanja tega polja, pa to povzroča tudi znanstveno diskontinuiteto, saj se temeljne usmeritve javnih institucij spreminjajo s temeljnimi strateškimi dokumenti, ki so v primeru mladine močno determinirani z globalno in evropsko ravno. Tako je med drugim na področju publikacij o politični participaciji mladih v smislu preseganja instrumentov predstavniške demokracije ter kanaliziranja interesov mladih skozi mladinske organizacije na znanstveni ravni napisanega razmeroma malo. Različne študije namreč le parcialno posegajo na omenjeno področje (npr. Miheljak, 2000; Kuhar, 2005; Fištravec, 2009), nobena pa se ne ukvarja s to tematiko neposredno, kar velja predvsem za aspekt percepcije vpliva mladinskih organizacij. V tem kontekstu naša študija primera prispeva kamenček v mozaiku relativno nepokritega polja znotraj mladine.

2 METODOLOGIJA

Vzorec

Enote analize predstavljajo relevantne civilnodružbene organizacije na področju mladinske politike. Pri tem smo s pomočjo poglobljenih družboslovnih intervjujev z eksperti s tega področja identificirali relevantne organizacije znotraj poprej predstavljenega okvirja mladinskih organizacij.

Časovni okvir

Časovni okvir analize predstavlja dolgotrajen postopek sprejemanja krovnega zakona o mladini in njegovih revidiranih verzij. Po podatkih Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij (2010) se je ta proces pričel leta 2005 s pobudo Urada RS za mladino za aktivnosti povezane s pripravo krovnega zakona na področju mladinske politike. Ta proces se do danes po nekaterih interpretacijah ni končal, saj naj bi se, kot posledica precejšnjih nesoglasij z zadnjo verzijo krovnega zakona o mladini, oblikoval paket zakonov (Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju in Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o mladinskih svetih), ki sta v začetku leta 2010 še vedno v fazi usklajevanja (več o tem v razdelku o kronologiji sprejemanja krovnega zakona o mladini).

Zbiranje podatkov

Proces zbiranja podatkov za analizo je vseboval obdelavo različnih tipov dokumentov in ostalih tehnik zbiranja podatkov. Preliminarne podatke s katerimi smo identificirali relevantne akterje na področju mladinske politike smo pridobili s pomočjo izvedbe poglobljenih družboslovnih intervjujev s strokovnjaki s področja mladine, v pomoč pa so nam bili tudi rezultati vmesnega poročila raziskave Civicus (2009). Zbrane podatke smo popolnili z analizo uradnih dokumentov institucij s polja mladine, analizo pravnih aktov, ki urejajo mladinsko politiko, ter z analizo javno dostopnih dokumentov mladinskih organizacij ter ostalih struktur na temo mladine. V precejšnjo pomoč so nam bile tudi uradne statistike ter dostopne baze sekundarnih podatkov, prav tako pa tudi izdelane strokovne študije in znanstvena literatura. Najpomembnejše podatke, ki so odločilno prispevali k odgovorom na zastavljena vprašanja smo zbrali s pomočjo polstrukturiranih intervjujev s predstavniki poprej identificiranih relevantnih civilnodružbenih akterjev na področju mladinske politike.

Tip analize

Analiza vpliva relevantnih mladinskih organizacij na mladinsko politiko v Sloveniji je izvedena v skladu večdimenzionalnim konceptom vpliva na določeno polje javnih politik. Identifikacija večdimenzionalne stopnje vpliva relevantnih mladinskih organizacij na mladinsko politiko je izpeljana na podlagi analize procesa sprejemanja krovnega zakona o mladini in njegovih derivatov, pri čemer smo se osredotočili na celostni pregled celotnega procesa in ne zgolj na posamezna časovna obdobja.

Osnovni metodološki okvir študije primera predstavlja večdimenzionalni pogled na vplivanje na javne politike ter s tem pogojeno kasnejše analiziranje le-tega. V skladu s tem pristopom lahko na koncept vpliva gledamo na štiri načine:

- v substantivnem smislu (ugotavljanje vsebinskih sprememb v spremenjenih predlogih zakonodaje, ki so plod vpliva določenega akterja);
- v proceduralnem smislu (ugotavljanje sprememb v načinu izvedbe procesa sprejemanja krovnega zakona o mladini, tu gre poudarek predvsem na identifikaciji potencialnih sprememb v procesu oblikovanja in sprejemanja krovnega zakona);
- v strukturnem smislu (ugotavljanje sprememb v omrežju vključenih akterjev ali vzpostavitev novih instanc posvetovanja/odločanja o mladinski politiki); ter
- v smislu senzibilizacije javnosti (ugotavljanje vpliva na stopnjo pozornosti širše javnosti za mladinsko politiko, pri čemer je poudarek na sposobnosti uvrščanja določenih tematik na javnopolitični dnevni red skozi senzibilizacijo javnosti ali pa zgolj z grožnjo po le-tej.

3 ANALIZA IN UGOTOVITVE

Kronologija sprejemanja krovnega zakona o mladini

Na pobudo Urada RS za mladino so bile v letu 2005 začete aktivnosti za pripravo predloga krovnega zakona na področju mladinske politike (PIC, 2009). V ta namen je v septembru 2005 Urad zaprosil in financiral Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC za pripravo primerjalno-pravne analize in predloga zakona za sistemsko ureditev mladinske politike in mladinskega dela. Za podporo delu PIC je bila s Urada RS za mladino sklepom št. 021-5/05-3 z dne 12.7.2005 oblikovana

delovna skupina v sestavi predstavnikov Urada za mladino, predstavnika Skupnosti občin Slovenije, predstavnikov PIC in Mladinskega sveta Slovenije. PIC je pripravil primerjalno pravno analizo in teze za zakon, pri čemer je bila primerjalno pravna analiza predmet javne obravnave med mladinskimi organizacijami v januarju 2006 (*ibid.*). Teze za zakon je dne 17.3.2006 obravnavala delovna skupina in dogovorila nekatere popravke, ki jih je PIC vnesel in posredoval teze za zakon Uradu RS za mladino. Sklep sestanka delovne skupine z dne 17.3.2006 je bil tudi, da bo Urad za mladino najprej predložil teze Ministrstvu za šolstvo in šport ter nato v razpravo in posredovanje pripomb nevladnim in drugim organizacijam s področja mladinskega del in mladinske politike. Proces je na strani Urada RS za mladino zastal zaradi česar je prvi osnutek zakona nastal šele jeseni 2006. O tem osnutku zakona je Urad RS za mladino organiziral javno razpravo med mladinskimi organizacijami na enodnevnem posvetu, pri čemer osnutek ni bil deležen podpore, kar je povzročilo popolno zamrtje procesa.

V letu 2007 je Mladinski svet Slovenije samoiniciativno pripravil nov osnutek zakona z naslovom Mladina je zakon, ki pa tudi ni doživel nadaljnje obravnave. Proces novega krovnega zakona o mladini je bil obujen s spremembo vlade po volitvah v Državni zbor leta 2008 (MSS, 2009). Potek priprave zadnje verzije krovnega zakona se je pričel z vztrajanjem mladinskih podmladkov koalicijskih političnih strank, da je bil v koalicijski sporazum vnesena tudi zaveza za sprejem zakona o mladini, nacionalnega programa za mladino in redefiniranje statusa Urada RS za Mladino, ki naj bi prešel neposredno pod okrilje predsednika Vlade RS in s tem dobil večjo vlogo ter močnejši čezsektorski značaj. Pri Uradu RS za mladino je bila oblikovana delovna skupina znotraj urada, ki je pripravila povzetek vseh dosedanjih naporov za pripravo ustreznega predloga zakona za mladino in je opravila, skupaj s predstavnikom Mladinskega sveta Slovenije, obisk v Belgiji z namenom seznanitve z njihovim sistemom funkcioniranja mladinskega sektorja, ki je tudi urejen z zakonom.

Na podlagi teh spoznanj in kronologije predhodnih priprav zakona se je oblikovalo stališče, da naj bi bil zakon čim ožji, kot temeljna podlaga predvsem za pripravo nacionalnega programa na področju mladine, ki naj bi definiral temeljne prioritete. Na podlagi teh spoznanj je bilo oblikovano besedilo predloga novega zakona o mladini, ki naj bi po mnenju predstavnikov Mladinskega sveta Slovenije najvišji možni

kompromis (*ibid.*). Predlog zakona je bil s strani Urada za mladino posredovan Mladinskemu svetu Slovenije v vpogled in sicer v času, ko je bil ravno ustanovljen Svet Vlade RS za mladino. Predlog besedila novega zakona (zgolj besedilo členov) je bil že obravnavan na prvi seji Sveta Vlade RS za mladino, kjer je svet pooblastil Mladinski svet Slovenije, da v sodelovanju z Uradom za mladino opravi preliminarno razpravo v mladinskem sektorju in na ta način zbere predloge za spremembo in pripombe na zakon.

Mladinski svet Slovenije je poleti 2009 (na izbiro časovnega obdobja je letelo mnogo očitkov) organiziral dve razpravi, na katerih je bila precejšnja udeležba mladinskih organizacij. Rezultat posvetovanj je bilo oblikovanje 40 predlogov in pripomb na predlog zakona s strani mladinskih organizacij, pri čemer je na podlagi prejetih pripomb delovna skupina pri Uradu za mladino (v stalni korespondenci z Mladinskim svetom Slovenije in predsednikom Sveta Vlade RS za mladino) pripravila nov predlog besedila zakona z nazivom Zakon o uresničevanju javnega interesa v mladinskem sektorju, ki je bil predložen Svetu Vlade RS za mladino v potrditev, ki ga je na seji 3.11.2009 tudi soglasno potrdil. Besedilo tega zakona je skupaj z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o mladinskih svetih od 29.1.2010 v fazi obravnave na Vladi RS (Vlada RS, 2010).

Analiza vpliva mladinskih organizacij na mladinsko politiko v proceduralnem, strukturnem, senzibilizacijskem in substantivnem smislu

V kolikor pričnemo z vplivom mladinskih organizacij na mladinsko politiko v proceduralnem smislu bi lahko dejali, da je vpliv mladinskih organizacij precejšen, saj se njihov vpliv kaže na različne načine. V najožjem smislu so bile mladinske organizacije že od samega začetka vključene v proces krovnega zakona in njegove obuditve. Že na samem začetku aktivnosti za pripravo predloga so bile mladinske organizacije zastopane v delovni skupini, ki je predstavljala podporo delu Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij pri pripravi primerjalno-pravne analize mladinske zakonodaje ter pri predlogu zakona za sistemsko ureditev mladinske politike in mladinskega dela. Proces je po pripravi predloga in revidiranju s strani delovne skupine zastal in pred dokončnim zamrtjem bil ponovno obujen na enodnevni javni razpravi v jeseni 2006. Kasneje se je po enostranskem poskusu

obuditve zakona s strani Mladinskega sveta Slovenije proces obudil šele z novo vlado in novim načinom sodelovanja z mladinskimi organizacijami. To je zajemalo tako vključenost predstavnikov mladinskih organizacij v delo delovne skupine Urada RS za mladino kot tudi komunikacijo pri pripravi zakona, ki se je najbolj zrcalila v pooblastila Mladinskega sveta Slovenije s strani Urada RS za mladino, da na podlagi predloženega besedila izvede preliminarno razpravo z mladinskim sektorjem. Tudi kasnejša stalna korespondenca med Mladinskim svetom Slovenije in delovno skupino, ki je bila zadolžena za upoštevanje predlogov kaže na precejšnjo spremembo v procesu, ki jo je nenazadnje uvedel že sam Svet Vlade RS za mladino.

V tem kontekstu bi posledično lahko dejali, da se skozi kronologijo sprejemanja krovnega zakona o mladini kaže jasn premik v proceduralnem smislu, saj gre opaziti spremembo od omejene vključenosti do celovitejše vključenosti nekaterih. Pri tem velja poudariti predvsem najočitnejšo spremembo, ki se manifestira v izpeljavi dveh preliminarnih javnih razprav o predlogu zakona pod vodstvom Mladinskega sveta Slovenije. Pri tem pa se poraja nekaj izmed pomembnih vprašanj: vprašanje zastopstva, vprašanje participacije ter vprašanje kompetentnosti. Seveda je s stališča države tovrstna oblika posvetovanja, kljub navideznemu »bremenu« vključevanja mladinskega sektorja v samo »surovo« pripravo zakona, po godu iz več razlogov. Prvič, s tovrstno izvedbo posvetovanja je pridobila pomembne informacije za izboljšavo zakonodajnega predloga ter se s tem izognila morebitnim aspektom zakona, ki bi bil za mladinski nevladni sektor zelo problematičen, kar pripomore k percepciji resnosti in kompetentnosti akterja v pogajalskem/posvetovalnem procesu. Drugič, izkoristila je vzpostavljene kanale za komuniciranje z mladinskim nevladnim sektorjem, ki jih ima Mladinski svet Slovenije prav gotovo bolj primerno vzpostavljene kot sama, saj potekajo na drugačen način. Tretjič, s tovrstnim posvetovanjem si država zaščiti hrbet pred morebitnimi kasnejšimi očitki o pomanjkljivosti zakonodajnega predloga, saj preveri »klimo« pri vseh relevantnih akterjih še preden formalno sproži proces in tako poskrbi za precejšnjo stopnjo legitimnosti že ob vstopu v zakonodajni proces v ožjem smislu. Na ta način izpadejo akterji neresni, če svoje očitke izpostavljajo šele v poznem delu posvetovanja, kar jim inherentno tudi zmanjšuje moč argumentacije. In četrtič, država delno prenese breme neuspeha na sam mladinski nevladni sektor, saj mu prepustitvijo vodenja razprave pripne tudi

vlogo pomembnega proceduralnega akterja v procesu oblikovanja in sprejemanja javnih politik.

Na tej točki velja nasloviti še nekaj besed tudi zgoraj izpostavljenim vprašanjem zastopstva, participacije in kompetentnosti. Vprašanje zastopstva je pomembna kategorija znotraj tako kompleksnega in diverzificiranega nevladnega mladinskega sektorja, ki je že znotraj Mladinskega sveta Slovenije opazovalcu neobvladljiv. Tu moramo izpostaviti privilegirano vlogo Mladinskega sveta Slovenije, ki pa že zaradi svoje sestave inherentno ne zmore zastopati vseh interesov znotraj svojega številčnega ideološko in vsebinsko raznolikega članstva z precejšnjimi razlikami v vplivu. Na to anomalijo opozarja mnogo mladinskih organizacij, ki se počutijo odrinjene od procesa na račun bodisi pripadnosti drugim strujam znotraj mladinske politike bodisi drugim strukturam. Neizpolnjevanje predpostavk primerne zastopstva mladinskega nevladnega sektorja ima podobne posledice kot izključevanje le-tega, saj se poleg krnitve legitimnosti celotnega procesa vsaja tudi konflikte znotraj sektorja, ki potrebuje koherentnost v delovanju zavoljo uresničevanja svojih interesov. Ob neizpolnjenosti nekaterih predpostavk se namreč tovrstna ureditev lahko spremeni v prostor nove hegemonije, pri čemer se tovrstna vladavina sprevrže v »prepakirane« inovativno oblikovane arene participacije, ki pa ohranjajo obstoječa razmerja moči in hierarhični položaj, saj je potrebno vedeti, da je koncipiranje omenjenega prostora vendarle v rokah javnih oblasti. Ti t.i. »vabljeni prostori« predstavljajo resno grožnjo za oblikovanje novih vzorcev vključevanja in izključevanja (Howard et al., 2006: 3), če ni vnaprej poskrbljeno za primerno zastopstvo in participacijo vseh relevantnih akterjev.

Participacija je po drugi strani tudi fenomen, ki je determiniran s številnimi dejavniki. Eden izmed njih je v prvi vrsti interes, ki pa ga mladinske organizacije za sprejem krovnega zakona nedvomno imajo. Precej bolj pomemben dejavnik percepcija vpliva, ki marsikatero organizacijo že vnaprej odvrne od sodelovanja, če ne vidi realnih možnosti za upoštevanje in ne zgolj !predstavljanje! lastnih interesov. Ta argument se pogosto izpostavlja tudi v primeru procesa sprejemanja krovnega zakona o mladini. Najpogosteje pa so se omenjenemu procesu očitali t.i. objektivni dejavniki, ki pa prav tako pomembno vplivajo na participacijo. V primeru krovnega zakona je bil to čas izvedbe javnih razprav, ki v času letnih dopustov in neposredno po njem

zagotovo ni primeren, saj govorimo o specifičnem sektorju, kjer naj bi večina aktivnega članstva predstavljala mlado populacijo. Ta čas za omenjeno populacijo sodi v čas počitnic oziroma izpitnega obdobja. Hkrati je potrebno omeniti, da bi tudi ob predpostavki konstruktivne udeležbe v javni razpravi sleherna mladinska organizacija potrebovala precej časa za temeljito proučitev predloga zakona in argumentirano predlaganje sprememb oziroma dopolnil. Tega diskontinuiteta dela in nestalnost kadrov znotraj mladinskih organizacij ne dopuščata, nenazadnje pa tudi že razpisan čas razprave lahko predstavlja jasen signal dejanske želje po vključenosti in upoštevanju interesov.

S participacijo smo močno posegli tudi na polje kompetentnosti za presojanje o tako pomembnih zadevah za mladinske organizacije kot je krovni zakon o mladini. Precejšen del mladinskih organizacij se, tudi ob predpostavki dostopa do kompetentnih kadrov, ukvarja z uresničevanjem njihove primarne funkcije in poslanstva ter ne posveča prevelike pozornosti zastopanju interesov mladinskega nevladnega sektorja, kadar to ni nujno potrebno. V realnosti omenjene organizacije ponavadi tovrstnih kadrov sploh nimajo, saj je diskontinuiteta dela na takšni stopnji, da so celo vodstveni delavci pomembnih mladinskih organizacij plačani po pogodbi, napoteni preko javnih del ali na kakšen drug način, ki ne zagotavlja stabilnosti delovanja. V tem kontekstu organizacije z »dinamiko izvajanja« enostavno niso sposobne opravljati vloge organizacij z »dinamiko zagotavljanja možnosti«, ki jih pogosto pestijo iste težave. Ravno stabilnost dotoka finančnih sredstev se tu pojavlja kot najbolj resna težava, ki marsikdaj preseže problem pomanjkanja sredstev, saj kratkoročnost financiranja onemogoča kontinuirano delo in zastopstvo. Kot pomemben element kompetentnosti se izpostavljajo tudi tehnokratski postopki, ki ponavadi vodstveni kader angažirajo za urejanje administrativnih zadev, saj se birokratska togost, predvsem v razpisih nacionalne agencije, kaže kot izjemno demotivacijski dejavnik. Omenjena togost je po besedah predstavnikov mladinskih organizacij pogosto pomembnejša od vsebine, hkrati pa okupira kompetentne kadre znotraj organizacij za tajniška dela. Iz tega razloga se pojavljajo argumenti po sorazmernosti birokratskih postopkov z obsegom financiranja ter specifičnostjo mladinskega polja kot učnega polja in, ob izpolnitvi te predpostavke, po proučitvi možnosti ločenega financiranja za administrativno in vsebinsko delo, kar bi v določeni meri preprečevalo omenjeno prepletanje vlog.

V strukturnem smislu je vpliv mladinskih organizacij prav tako viden znotraj proučevanega časovnega okvirja. Tu se kaže že precej večja diverzifikacija mladinskega nevladnega sektorja kot v primeru procesnega vpliva. Strukturni vpliv bi namreč lahko razdelili na dva pola: notranjega in zunanjega. Notranji se nanaša predvsem na vpliv mladinskega nevladnega sektorja na določanje svoje vloge, zunanji pa na vpliv omenjenega sektorja pri določanju vloge države in struktur znotraj tega področja javnih politik.

V zunanjem smislu gre predvsem izpostaviti proces oblikovanja Sveta Vlade RS za mladino, ki je plod zavez koalicijskih strank v koalicijski pogodbi. Za te zaveze so v največji meri zaslužni podmladki koalicijskih političnih strank, ki so od svojih »mater« uspeli zagotovitev te strukture vsaj na deklarativni ravni. Oblikovanje Sveta RS za mladino v 2009 je manifestiral vpliv omenjenih podmladkov ter tudi Mladinskega sveta Slovenije pri določanju struktur države in vzpostavljanju aren za komunikacijo med civilno družbo in državo na področju mladine. Svet predstavlja pomemben potencial za ustaljeno in strukturirano komunikacijo z mladinskim sektorjem in je po članstvu precej bolj pester od poprej izpostavljenega načina procesnega vodenja oblikovanja krovnega zakona o mladini. V kontekstu oblikovanja Sveta Vlade za mladino se je izpostavila tudi strukturna moč mladinskih organizacij, ki sicer v procesnem smislu ni tako opažena. Predvsem gre tu omeniti Študentsko organizacijo Slovenije s svojimi članicami, ki je (so) po mnenju sogovornikov pomembno determinirala vzpostavitev in vlogo sveta. Za razliko od koalicijskih strankarskih podmladkov in Mladinskega sveta Slovenije so zastopniki študentov bili zadržani do vzpostavitve omenjenega sveta ter pojava prekrivanja pristojnosti in netransparentnosti s Svetom Vlade RS za študentska vprašanja. Ravno zaradi te bojzani naj bi predstavniki študentskih organizacij pristali na vlogo sveta, ki bi v čim manjši meri določal študentske tematike ter s tem jasno pokazali tudi lastno strukturno moč.

V marsičem bolj relevanten indikator vpliva na strukturne značilnosti področja mladine se kaže v neuspehu uresničitve druge izmed zavez iz koalicijske pogodbe na temo mladine. Ta namreč predvideva redefiniranje statusa Urada RS za mladino, ki bi moral preiti pod okrilje predsednika vlada ter s tem pridobiti večjo vlogo. Dejanski pomen tovrstne redefinicije nam kaže primer obratne opredelitve s področja

prepovedanih drog, ko je Urad RS za droge iz vladnega urada postal urad znotraj Ministrstva za zdravje, kasneje pa le še njegova organizacijska enota. Takšna redefinicija organa, ki je zadolžen za posamezno problematiko ima seveda širše posledice, ki presegajo golo institucionalno preureditev in prerazdelitev moči. V primeru omenjene redefinicije Urada RS za mladino bi ta namreč pridobil vsebinsko primernejšo vlogo, ki je po naravi mladinske politike čezsektorska, hkrati pa bi to pomenilo resen signal o novem načinu obravnavanja polja mladine. Povezava z Ministrstvom za šolstvo in šport regulaciji tega področja namreč inherentno pripenja paternalistični značaj in marsikdaj »starševsko« obravnavanje težav mladih. Ta premik, ki ima očitno močnejše posledice od zgolj vzpostavitve arene za posvetovanje se je izkazal za ukrep zunaj dometa vpliva mladinskih organizacij. Iz tega si lahko razlagamo, da je mladina vključena in upoštevana do te mere, ko ne posega v temeljna strukturna razmerja države.

Notranji vpliv na strukturo na polju mladinske politike, ki se manifestira v določanju lastne vloge mladinskih organizacij samih je prav tako evidenten iz procesa oblikovanja krovnega zakona o mladini ter kasnejšega zakona o javnem interesu na področju mladine. V tem kontekstu se je namreč med mladinskimi organizacijami vnel konflikt glede odsotnosti opredelitve nekaterih organizacijskih oblik znotraj mladinske politike, ki so na samem polju izjemno dejavne in uspešne. Tu gre predvsem izpostaviti odsotnost adekvatne definicije mladinskih centrov, kar je po mnenju nekaterih sogovornikov tudi močno prispevalo k neuspehu krovnega zakona in povzročilo preoblikovanje le-tega v zakon o javnem interesu. V tem kontekstu se je namreč jasno pokazal ekspresivni potencial organizacij z »dinamiko zagotavljanja možnosti«, ki na nacionalni ravni pravzaprav predstavljajo veto točke za celostno komunikacijo z državo, kar pa ne velja za organizacije omenjenega tipa na lokalni ravni. Po drugi strani so organizacije z »dinamiko izvajanja« v takšnih primerih prisiljene v nenaravno delovanje in mobilizacijo lastnih članov in podpornikov za uresničitev lastnih interesov. Prav tako se po mnenju sogovornikov kaže diametralnost »lokalna dinamika izvajanja« vs. »nacionalno zagotavljanje možnosti« na področju mladinske politike.

Ob mobilizaciji pa se odkrito odpira vprašanje o vplivu mladinskih organizacij v smislu senzibilizacije širše in ožje javnosti (mladina). Pri tem so nekatere mladinske

organizacije občutno uspešnejše od drugih zaradi njihovih strukturnih značilnosti. Tako se izpostavljajo študentske organizacije, predvsem Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, kot najučinkovitejše strukture pri mobilizaciji podpore in senzibilizaciji javnosti (predvsem ožje) za zastopane problematike. Razlog za to je v veliki meri množičnost univerz in tematsko usmerjeno generiranje podpore, ki se pogosto nanaša na eksistencialni položaj študentov. Onkraj mobilizacije pa naj bi prav tako največji vpliv izkazovale študentske organizacije zaradi izjemno visokega proračuna, ki je plod ureditve povezane s študentskim delom ipd. Na ta način so si študentske organizacije pridobile v primerjalnem smislu izjemen vpliv, ki jim omogoča neposredno komunikacijo na precej enakopravni ravni. Strukturni vpliv študentskih organizacij tako ni primerljiv z ostalimi strukturami na polju mladinske politike. Opazen legitimacijski potencial imata tudi Mladinski svet Slovenije in mreža mladinskih centrov Ma-Ma, ki pa jima jasno nasprotovanje državi oziroma strategija izsiljevanja nista naravni stanji, saj prvi izkorišča predvsem konstruktivni način kontinuiranega sodelovanja z državo, mreža Ma-Ma pa ima programsko povsem različne usmeritve in je o morebitni mobilizaciji in jasnem javnem zastopanju interesov razmišljala šele v kontekstu poprej omenjenih težav z oblikovanjem predloga krovnega zakona o mladini. Kljub temu pa predstavniki organizacij z »dinamiko izvajanja« opozarjajo, da je senzibilizacija javnosti za njihovo delovanje in problematike precej višja na ravni lokalnih okolij oziroma lokalnih skupnosti.

Zares močen potencial za senzibilizacijo javnosti in tovrstne manifestacije vpliva pa imajo še podmladki političnih strank, katerim se inherentno ponujajo kanali komuniciranja z javnostjo, ki so vzpostavljeni na ravni njihovih strank »mater«. Strankarski podmladki pogosto skušajo pritegniti medijsko pozornost zaradi relativno obsežne kvote medijskega časa, ki se ga v občinah namenja za politične stranke. Uspešnost takega ravnanja je močno povezana tudi z notranjo integriranostjo podmladka s stranko »matero« ter stopnjo razvitosti podmladka. Vendarle pa je mnenje podmladkov o tovrstnem načinu senzibilizacije dvoplastno. Na en način si seveda želijo lansirati lastno javnopolitično agendo in opozoriti na problematike, ki jih poudarjajo, po drugi strani pa ne želijo zaiti v past medijskega poročanja o političnih strankah, ki temelji na senzacionalizmu in spektaklu. Tudi v tem segmentu je za podmladke strank pomembna strokovnost in kompetentnost, saj lahko sicer s poskusi senzibilizacije javnosti dosežejo le kontraučinek (npr. trenja

znotraj struj istih podmladkov, neuspeli poskus senzibilizacije na primeru ljubljanskega župana itd.).

Pri analizi vpliva mladinskih organizacij na mladinsko politiko v substantivnem smislu je naš osrednji fokus osredotočen na vnos pomembnih vsebin na javnopolitični dnevni red oziroma njihova vključitev v odločevalski proces. Na primeru krovnega zakona mladini to pomeni vnos posameznih določil, ki so v skladu z interesi posamezne organizacije ali skupine le-teh. Zaradi inherentnega vnosa nesoglasij v mladinski nevladni sektor je po mnenju intervjuiranih bil edina možen kompromis »vitek« zakon, ki bi bil predvsem temeljna podlaga za pripravo nacionalnega programa na področju mladine, ta pa bi določil prioritete. V tem segmentu se kaže vsa nemoč mladinskega nevladnega sektorja za usklajeno delovanje in nepristajanje pogoje države. Ta namreč spretno premika arene pristojnosti za posamezna področja ob pogajanju z akterji iz nevladnega sektorja. Ponovni zagon posvetovanj se bo v vsebinskem smislu ponovno začel po sprejemu zakona, ko se bo na njegovi podlagi začel oblikovati nacionalni program. V tem kontekstu bodo mladinske organizacije v vsebinskem smislu ponovno postavljene na izhodiščno točko, saj precej omenjenih vsebin niso vključili v zakonodajni akt zaradi njegove »vitkosti«. Hkrati bo imelo nacionalni program tudi drugačno pravno veljavo, saj bo najverjetneje sprejet v obliki resolucije Državnega zbora, hkrati pa bo moral slediti strateškim usmeritvam evropskih dokumentov tega področja. Na ta način bo manevrskega prosto v vsebinskem smislu relativno malo.

Ob tem je omenjen potencial nepristajanja mladinskih organizacij na zahteve države močno pogojen z odvisnostjo od finančnih instrumentov države (pri čemer ne gre spregledati tudi vloge države pri razdeljevanju sredstev iz strukturnih skladov), ki mladinske organizacije preko ustaljenega financiranja vzdržuje pri življenju in jim omogoča kolikor toliko kontinuirano delovanje. Tovrstna »arm's lenght« vloga civilne družbe na polju mladine je pravzaprav za državo tudi blagodejna, saj si na ta način zagotavlja odsotnost prevelike stopnje nasprotovanja, po drugi strani pa tudi organizacije civilne družbe s tem pogosto postanejo konformistične v svojem delovanju.

4 ZAKLJUČEK

V Sloveniji so mladinske organizacije na polju mladinske politike precej aktivne, je pa omenjena aktivnost pogojena z množico različnih dejavnikov. V prvi instanci je aktivnost in tip aktivnosti odvisen od tip mladinske organizacije, kjer gre lahko za tiste z »dinamiko izvajanja« in tiste z »dinamiko zastopanja«. Od tu gre tako razumeti temeljne razlike med željo aktivnosti v smislu zastopanja interesov mladinskega nevladnega sektorja in mladine nasploh ter aktivnosti v smislu izvajanja programov namenjenih mladim. Na ta način lahko strukturno obrazložimo navidezno nepripravljenost nekaterih organizacij za zastopanje interesov na polju mladine, saj imajo povsem drugačen ustroj in so najbolj vidne ravno na lokalni ravni. Po tem dejavniku se tudi pretežno opredeljuje ločnica med obema tipoma mladinskih organizacij v Sloveniji, saj so »izvajalke« pogosto lokalno vidnejše in prepoznane, pri čemer pa »zastopnice« na lokalni ravni preprosto ne generirajo zadostne kritične mase. »Zastopnice« so po drugi strani bolj usmerjene v komunikacijo in posvetovanje z državo glede problemov, ki pestijo mladinski sektor, ni pa nujno. Na lokalni ravni je predvsem težje opaziti to distinkcijo, saj so organizacije zagovorniškega tipa še bolj v embrionalni fazi kar kaže tudi podatek o nizkem številu učinkovitega delovanja mladinskih svetov lokalnih skupnosti ter pomanjkljive integriranosti v delovanje nacionalnega mladinskega sveta. Z aktivnostjo je seveda močno povezano tudi financiranje, tako v smislu predpogoja za dostojno aktivno delovanje mladinske organizacije kot tudi v smislu samoomejevanja pri kritičnosti organizacij, ki prejemajo obsežnejše financiranje od države. Stabilnost financiranja zagotavlja tudi stabilnost programskega/vsebinskega delovanja, kar je predpogoj za oblikovanje mladinskih organizacij kot enakopravnih sogovornikov z državo. Trenutno temu ni slučaj, saj se tudi krovne mladinske organizacije soočajo s precejšnjimi težavami kontinuirane in kompetentne strokovne aktivnosti na posameznih vsebinskih poljih. Hkrati se je po mnenju sogovornikov na polju mladine pri konkuriranju za razpise na »trgu« pojavila »nelojalna konkurenca« v obliki Regionalnih razvojnih agencij, s katerimi mladinske organizacije niso sposobne tekmovati.

V kolikor bi želeli identificirati najbolj vplivne akterje na mladinsko politiko znotraj mladinskih organizacij bi lahko izpostavili študentske organizacije na čelu z Študentsko organizacijo Univerze v Ljubljani, ki je na podlagi visokega proračuna

sposobna izvajati obsežne projekte ter hkrati mobilizirati širšo podporo. Kot pomemben akter se kaže tudi Mladinski svet Slovenije, ki izkazuje povsem drugačne attribute moči. Ti so povezani predvsem z privilegiranostjo dostopa, kar mu omogoča večjo stopnjo vplivanja na mladinsko politiko. Ne glede na to pa velja poudariti, da je članstvo Mladinskega sveta Slovenije zelo raznoliko, kar pogosto povzroča tudi vtis konkurence med različnimi strujami znotraj le-tega in posledično vpliva na njegovo moč. Precejšen vpliv so izkazali tudi strankarski podmladki, ki so s svojo angažiranostjo uspeli izposlovati nekatere obljube na deklarativni ravni in jih nenazadnje tudi uresničiti. Seveda imajo te organizacije jasno deljeno lojalnost, kar se kaže tudi v njihovih vodilnih kadrih, kar pogosto zaradi strankarske politike ali osebnih političnih kariernih ciljev negativno vpliva na mladinski sektor.

Narava vpliva mladinskih organizacij je izredno težko merljiva, zagotovo pa lahko rečemo, da je najmanjša prav v substantivnem smislu. V tem pogledu se namreč država mladinskim organizacijam spretno izogiba z zamenjavo in vzpostavljanjem novih aren za konzultacijo z mladinskimi organizacijami ter s spretnim manevriranjem z vsebino znotraj različnih aktov različne pravne veljave (vitek zakon in širok nacionalni program) s kontrolo nad vsebino pomembnih aktov. Najbolj evidenten vpliv mladinskih organizacij se kaže v senzibilizaciji javnosti in grožnji z mobilizacijo, v čemer jasno prednjačijo študentske organizacije. Po drugi strani pa vendarle ne gre zanemariti proceduralnega in procesnega vpliva Mladinskega sveta Slovenije in strankarskih podmladkov, s čimer pa se na široko tudi odpira bojazen o »vabljenih prostorih«, ki predstavljajo resno grožnjo za oblikovanje novih vzorcev vključevanja in izključevanja. Na ta način lahko tudi posredno identificiramo attribute mladinskih organizacij, ki pomembno vplivajo na njihovo moč zastopanja interesov mladine. Najprej gre omeniti »kritično maso«, ki akterju ob zmožnosti mobilizacije omogoča, da bodo njegovi argumenti slišani in v marsičem tudi upoštevani. Poleg tega se jasno kaže tudi pomen »dostopa do oblasti«, kar je predvsem podmladkom vladnih strank omogočijo umestitev mladinskih tematik na javnopolitični dnevni red. Kot tretji dejavnik se kaže finančna sposobnost, ki je povezana s profesionalizacijo delovanja in močno strokovno zakoreninjenostjo na vsebinskem področju delovanja. Ob tem lahko odgovorimo tudi na zastavljeni hipotezi, ki sta izpostavljali pomen mednarodnih povezav in vpliva političnega ozadja v kontekstu podmladkov. Glede slednjega smo že izpostavili dokazan pomen omenjene strukturne značilnosti, ki pa marsikdaj

omenjene organizacije *a priori* ovira pri svojem delovanju. V tem kontekstu lahko hipotezo potrdimo predvsem ko govorimo o dostopu do organov oblasti, saj strankarski podmladki lahko komunicirajo neposredno z najvišjimi predstavniki oblasti in niso omejeni z nižjimi arenami (npr. predstavniki Urada RS za mladino, uradniki Ministrstva za šolstvo ipd.).

Vpliv mednarodnih povezav je po drugi strani presenetljivo zanemarljiv. Mladinske organizacije se namreč v svojih argumentacijah ne sklicujejo na mednarodno angažiranost, prav tako pa tudi akterji oblasti ne prepoznavajo te lastnosti za zelo relevantno. Presenetljivo je odsotno tudi sklicevanje Mladinskega sveta Slovenije na Evropski mladinski forum, ki ima privilegiran položaj v konzultaciji z Evropsko komisijo pri oblikovanju strateških dokumentov znotraj postopka odprte metode koordinacije, in dejansko predstavlja mehanizem obhoda mladinskih organizacij mimo države za uresničevanje posameznih zahtev. Po drugi strani pa je mednarodno povezovanje prepoznano kot relevanten dejavnik pri pridobivanju razpisov, kar so spoznale predvsem mladinske organizacije »izvajalke«. Mednarodna aktivnost se tako skozi nabiranje sredstev na razpisih kaže kot relevanten dejavnik, ki bi utegnil vplivati na moč mladinske organizacije. Zaenkrat temu ni tako, saj je mednarodna aktivnost prevečkrat razumljena zgolj kot priložnost za zabavo, kar je tudi pogosti očitek predvsem organizacijam z značajem zastopanja.

Za konec bi lahko dejali, da je polje mladinske politike resnično učno polje za mlade, ki so integrirani znotraj mladinskih organizacij in tudi za tiste izven njih. Mladinske organizacije v kontekstu zastopanja mladih predstavljajo pomembno alternativo obstoječemu konceptu predstavniške demokracije, saj predvsem za mlade pred osemnajstim letom ponujajo določeno stopnjo družbenopolitične enakopravnosti. Po drugi strani omenjene organizacije predstavljajo interese mladih, ki pogosto sicer v tovrstni obliki ne morejo biti predstavljeni, kar zgolj krepi demokratični značaj družbe. Vendarle pa moramo biti pri tem izjemno pozorni na pasti v participaciji in privilegiranem dostopu, ki lahko pravzaprav ustvarjajo nove pogoje hegemonije in novo nedemokratično klimo, ki je tam zagotovo ne želimo, saj je tam namreč prostor učenja in »valilnica« bodočih kadrov za vsa področja družbenega delovanja.

5 LITERATURA

Anheier, Helmut K. (1990): Institutional Choice and Organizational Behaviour in the Third Sector. In Helmut K. Anheier and Wolfgang Seibel (eds.), *The Third Sector: Comparative Studies of Nonprofit Organisations*. Berlin and New York: Walter de Gruyter, pp. 47-52.

Easton, David (1965): *A framework for political analysis*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

Easton, David (1965): *A systems analysis of political life*. New York: John Wiley and Sons.

Easton, David (1990): *The analysis of political structure*. New York: Routledge.

European Statistical Office (2009): *Youth in Europe: A Statistical Portrait*. Luxembourg: Eurostat, EC.

Evers, Adalbert and Jean-Louis Laville, eds. (2004): *The Third Sector in Europe*. Chaltenham, Northampton: Edward Elgar.

Evropska komisija (2009): *Communication from the Commission to the Council, European Parliament, The European Economic and Social Council and the Committee of Regions: Youth - Investing and Empowering, EU YOUTH REPORT. COM(2009) 200*.

Griffith, Sean J. (2006): *Uncovering Gatekeeper: Why the Sec Should Mandate Disclosure of Details Concerning Directors' and Officers' Liability Insurance Policies*. *University of Pennsylvania Law Review* 154: 1147-1210.

Hogwood and Gunn (1984): *Policy analysis for the real world*. Oxford : Oxford University Press

Howard, Joanna, Marilyn Taylor, Antaoneta Mateeva, Christopher Miller, Rumen Petrov, Mojgan Rahbari, Luis Serra (2006): *Non-governmental Actors and the Political Dimension: Navigating the Tensions in New Governance Spaces*. Bangkok: International Society for Third Sector Research (ISTR conference working papers).

Available at <http://www.istr.org/conferences/bangkok/WPVolume/Taylor.Marilyn.pdf>, 13.12.2008.

Intervju s predstavnikom Mlade liberalne demokracije, 12.2.2010.

Intervju s predstavnikom Mladinskega sveta Slovenije, 10.2.2010.

Intervju s predstavnikom Mreže Ma-Ma, 14.2.2010.

Intervju s predstavnikom vodstva področne organizacije Zares Aktivni, 15.1.2010.

Intervju s predstavnikom vodstva Zares Aktivni, 15.1.2010.

Kingdon, John (2003): *Agendas, alternatives, and public policies*. New York: Longman.

Kolarič, Z., Črnak-Meglič, A., Vojnovič, M. (2002): *Zasebne neprofitno-volonterske organizacije v mednarodni perspektivi*. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Miheljak, Vlado, ur. (2002): *Mladina 2000: Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje*. Ljubljana: Aristej.

Mladinski svet Slovenije (2009): Intervju z Davidom Delakordo, članom Sveta vlade RS za mladino, ki je imenovan s strani nacionalnih mladinskih organizacij ter podpredsednikom Mladinskega sveta Slovenije z zadolžitvijo za zakonodajo.

Parsons, Wayne (2003): *Public policy*. Cheltenham (UK), Northampton (USA): E. Elgar.

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (2005): Primerjalno pravna analiza mladinske zakonodaje v Evropi. Dostopno preko: http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/doc/PRIMERJALNO_PRAVNA_ANALIZA_MLADINSKE_ZAKONODAJE_V_EVROPI.doc, 12.12.2009.

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (2010): *Pravne osnove za študijo »Vpliv civilne družbe na mladinsko politiko«*, delovno gradivo. Ljubljana: PIC.

Rakar, T., Nagode, M. (2009): *Raziskava indeks civilne družbe (2009)*. Vmesno poročilo. Ljubljana: Inštitut RS za socialno varstvo.

Rakar, Tatjana in Urban Boljka, ur. (2009): Med otroštvom in odraslostjo: Analiza položaja mladih v Sloveniji 2009. Ljubljana: IRSSV.

Salamon L.M., Sokolowski, S.W., List, R. (2003): Global Civil Society. An Overview. The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project. Baltimore: Center For Civil Society Studies, The Johns Hopkins University.

Salamon, L.M., Anheier, H.K., List, R., Toepler, S., Sokolowski, S.W. and Associates (1999): Global Civil Society. Dimensions of the Nonprofit Sector. The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project. Baltimore: Center For Civil Society Studies, The Johns Hopkins University.

Salamon, L.M., Sokolowski, S.W. and Associates (2004): Global Civil Society. Dimensions of the Nonprofit Sector. Volume Two. Bloomfield: Kumarian Press, Inc.

Seibel, Wolfgang and Helmut K. Anheier (1990): Sociological and Political Science Approaches to the Third Sector. In Helmut K. Anheier and Wolfgang Seibel (eds.), The Third Sector: Comparative Studies of Nonprofit Organisations. Berlin and New York: Walter de Gruyter, pp. 7-20.

Shoemaker, Pamela J. (1991): Gatekeeping. Newbury Park, London, New Delhi: Sage Publications.

Služba vlade RS za evropske zadeve (2004): Analiza vključevanja nevladnih organizacij v pripravo in izvajanje politik. Zaključno poročilo. Ljubljana.

Statistični urad Republike Slovenije (2009): Mladi v Sloveniji. Ljubljana: SURS.

Škvor, Zorko, ur. (2008): Mladi in prosti čas. Ljubljana: MŠŠ, Urad RS za mladino.

Taylor, Marilyn, Joanna Howard, Vicki Harris, John Lever, Toni Mateeva, Christopher Miller, Rumén Petrov and Luis Serra (2008): Understanding NGO Involvement in Governance: The Search for Cross-Cultural Understanding. Barcelona: International Society for Third Sector Research (The Third Sector and Sustainable Social Change).

Dostopno

preko:

<http://www.esrcsocietytoday.ac.uk/ESRCInfoCentre/ViewOutputPage.aspx?outputid=32394&outputtype=7>, 5.12.2008.

Urad Republike Slovenije za mladino (2010): Spletna stran. Dostopno preko: <http://www.ursm.gov.si/>, 20.2.2010.

Urad RS za mladino (2007): Nacionalno poročilo o uresničevanju skupnih ciljev na področju participacije mladih in mladinskega informiranja. Dostopno preko: [http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/doc/NACIONALNO_POROCILO-PART in INFO.doc](http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/doc/NACIONALNO_POROCILO-PART_in_INFO.doc), 7.1.2010.

Vlada Republike Slovenije (2010): Gradiva v obravnavi. Dostopno preko: http://www.vlada.si/si/delo_vlade/gradiva_v_obravnavi/, 20.2.2010.

6 PRILOGE

Priloga 1: Veljavni pravni okvir mladinske politike v Sloveniji

Področje mladine je v Sloveniji zakonsko še bolj ali manj neurejeno. Določbe, ki zadevajo mladino, vsebujejo civilna, kazenska, delovnopravna in socialno varstvena zakonodaja. Področje strukture, akterjev mladinske politike in financiranja pa zaenkrat ne ureja še noben zakon. Parcialno področje strukture ureja le Zakon o mladinskih svetih, sui generis pravno osebo pa ureja tudi Zakon o skupnosti študentov.

Zakon o mladinskih svetih (Uradni list RS št. 70/2000) ureja položaj, delovanje, dejavnost ter financiranje Mladinskega sveta Slovenije in lokalnih mladinskih svetov, ki sta pravni osebi zasebnega prava s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, ki jih določata zakon in temeljni akt. V Mladinski svet Slovenije se združujejo društva, zveze društev in mladinske organizacije oziroma notranje organizacijske enote mladinskih organizacij v političnih strankah, registrirane po določbah zakona, ki ureja politične stranke, različnih družbenih, nazorskih in političnih usmeritev, ki opravljajo javno koristne dejavnosti za otroke in mladino (v mladinski svet lokalne skupnosti se združujejo zgoraj naštet organizacije s sedežem v lokalni skupnosti), in ki imajo najmanj 70% članstva in 70% članov vodstva v starosti od 15 do 29 let. Mladinski svet Slovenije in mladinski svet lokalne skupnosti v skladu s temeljnim aktom: izvaja dejavnosti s področja socialne politike otrok in mladine, vzgoje in izobraževanja, pristočasnih dejavnosti, kulture, javnega obveščanja in mednarodnega sodelovanja; zagotavlja pogoje za delovanje in razvoj interesnih oblik združevanja mladih; omogoča sodelovanje mladih pri sprejemanju zakonskih in drugih predpisov, ki vplivajo na življenje in delo mladih; opravlja druge naloge za uveljavljanje interesov mladih, opredeljenih s temeljnim aktom. Zakon v 6. členu določa, da morajo vlada, ministrstva in drugi državni organi ter organi lokalnih skupnosti pred določanjem predlogov zakonov in drugih predpisov, ki neposredno vplivajo na življenje in delo mladih, o tem obvestiti MSS oziroma mladinske svete lokalnih skupnosti. Sredstva za delovanje Mladinski svet Slovenije in mladinski svet lokalne skupnosti pridobivata: iz proračuna Republike Slovenije in proračunov lokalnih skupnosti na podlagi

predloženega programa, s članarino, iz naslova premoženjskih pravic, z darili in volili, s prispevki donatorjev, iz lastne dejavnosti, iz drugih virov.

Zakon o skupnosti študentov (Uradni list RS št. 38/1994) določa študentsko organizacijo Slovenije kot pravno osebo s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, ki jih določata zakon in njen temeljni akt. Vanjo se združujejo študentje zaradi urejanja vprašanj skupnega pomena in uresničevanja skupnih interesov, solidarnega zadovoljevanja skupnih potreb ter opravljanja zadev iz državne pristojnosti, ki so dane Študentski organizaciji Slovenije z javnim pooblastilom. V Študentski organizaciji Slovenije se pravice pridobijo ali prenehajo s pridobitvijo ali izgubo statusa študenta na visokošolskem zavodu v Republiki Sloveniji v skladu z zakonom. Pravice v Študentski organizaciji Slovenije pridobijo tudi državljani Republike Slovenije, ki imajo status študenta na tujih visokošolskih zavodih. Organizacijske oblike povezovanja, v Študentski organizaciji Slovenije so študentske organizacije visokošolskih zavodov, študentske organizacije lokalnih skupnosti in interesne oblike povezovanja študentov. Zakon določa tako informiranje kot posvetovanje, saj morajo pristojni državni organi in organi z javnimi pooblastili pred določanjem predlogov zakonov in drugih odločitev, ki urejajo vprašanje ekonomske in socialne varnosti študentov ter drugih področij, ki vplivajo na njihovo življenje in delo. Prav tako občine in državni organi zagotovijo sodelovanje predstavnikov ŠOS pri zgoraj omenjenih zadevah in zadevah, ki se nanašajo na interese študentov v lokalni skupnosti. Sredstva za delovanje Študentska organizacija Slovenije pridobiva iz: republiškega proračuna in proračunov lokalnih samoupravnih skupnosti, proračunov organizacijskih oblik Študentske organizacije Slovenije, prispevkov študentov, prihodkov od dejavnosti, ki jih opravlja za uresničevanje nalog in ciljev, prihodkov od lastnega premoženja, dotacij, daril ter drugih virov. Glede financiranja zakon v 9. členu določa še, da študentska organizacija pridobiva sredstva za delovanje tudi iz koncesijskih dajatev v višini 10% od prejemkov, izplačanih za občasna in začasna dela študentov, ki jo zaračunavajo organizacije za posredovanja začasnih in občasnih del študentov v skladu s predpisi na področju zaposlovanja. Način obračunavanja koncesijske dajatve se določi s pogodbo o koncesiji. Organizacije, ki opravljajo dejavnost posredovanja začasnih in občasnih del za študente, sklenejo s Študentsko organizacijo Slovenije pogodbo, s katero se določi način obračunavanja prejemkov.

Zakon o dodatni koncesijski dajatvi od prejemkov, izplačanih za občasna in začasna dela študentov in dijakov (uradni list RS št. 79/2003, 79/2006, 24/2007-UPB1) določa, da mora Študentska organizacija Slovenije dodatna 2% od prejemkov voditi ločeno ter jih v celoti odvajati v proračunski sklad, v pristojnosti ministrstva, pristojnega za visoko šolstvo, z namenom sofinanciranja izgradnje in prenove študentskih bivalnih zmogljivosti v Republiki Sloveniji ter sofinanciranja razširitve in posodobitve prostorskih pogojev in tehnološke opremljenosti univerz, v skladu s programom investicij, ki ga sprejme vlada.

Drugi relevantni dokumenti s področja mladinske politike

Strategija Urada RS za mladino na področju mladinske politike do leta 2010 (pripravil Urad RS za mladino, november 2005).

Lizbonska strategija - [Program reform za izvajanje Lizbonske strategije v Sloveniji](#)

http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/pdf/Nacionalni_LIZBONS_KI_program_reform.pdf

Nacionalno poročilo o uresničevanju skupnih ciljev na področju participacije mladih in mladinskega informiranja.

http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/doc/NACIONALNO_POROCILO-PART_in_INFO.doc

Priloga 2: Institucionalni okvir mladinske politike v Sloveniji (PIC 2009, URSM 2010)

Urad RS za mladino pod okriljem Ministrstva za šolstvo in šport

Urad RS kot organ v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport opravlja naloge in izvaja ukrepe s katerimi spodbuja in razvija organiziranost mladih, njihovo participacijo v družbenih procesih, neformalno izobraževanje mladih, informiranje in svetovanje za mlade, mobilnost in mednarodno sodelovanje mladih ter boljše poznavanje mladine. Urad spremlja aktivnosti mladinskih in drugih organizacij, evalvira njihovo delo, izobražuje in usposablja izvajalce dejavnosti za mladinsko delo na nacionalni in lokalni ravni. Urad izpolnjuje mednarodne obveznosti in zagotavlja izvajanje mednarodnih sporazumov in programov. V skladu z evropskimi normami mladinskega dela, si prizadeva za uravnotežen razvoj mladinskih struktur in mladinske politike tudi na lokalnem nivoju. Za zagotavljanje boljših sistemskih pogojev za mladinsko delo Urad pripravlja ustrezne pravne oziroma zakonske podlage. Področja delovanja Urada so: podpora mladinskih organizacij pri delovanju in izvajanju projektov; podpora projektov drugih nevladnih organizacij; pomoč pri delovanju mreže mladinskih centrov; pomoč pri izgradnji mladinskih prenočišč; osveščanje in vzpodbujanje strpnosti ter medkulturnega učenja; pomoč pri vzpostavitvi nacionalnega mladinsko informativnega- svetovalnega središča; priznavanje in vrednotenje neformalnega in priložnostnega učenja; spodbujanje prostovoljnega dela mladih; mednarodno sodelovanje, podpora programov mobilnosti mladih, mednarodne izmenjave prostovoljcev, vključevanje v mednarodne integracijske projekte ipd.; podpora permanentnih raziskav mladine in drugim aktivnostim za boljše razumevanje mladih; idr.

Svet Vlade RS za mladino je bil oblikovan spomladi 2009 v okviru nove vlade, ki se je k določenim ukrepom na področju mladih zavezala v koalicijski pogodbi (glej točko 4.). Vlada ustanovila Svet Vlade RS za mladino Vlada RS je na seji, 24. 6. 2009, sprejela sklep o ustanovitvi in nalogah Sveta Vlade Republike Slovenije za mladino. Svet je strokovno in posvetovalno telo Vlade Republike Slovenije, ki zanjo opravlja strokovne naloge in ji nudi pomoč pri odločanju o zadevah s področja mladih. Strokovne, organizacijske in administrativne naloge za Svet opravlja Urad RS za mladino. Svet Vlade RS za mladino spremlja, ugotavlja in ocenjuje položaj mladih v

družbi, spremlja in ocenjuje vpliv mladinskega dela in mladinske politike na družbene spremembe, predlaga ukrepe in spremlja upoštevanje interesov mladine v drugih politikah na državni ravni, obravnava in daje mnenje k predlogom zakonov in drugih predpisov ter ukrepov Vlade Republike Slovenije, ki se nanašajo na področje mladinskega dela, mladinskih politik in življenja mladih nasploh, razpravlja in daje mnenje pristojnim institucijam o aktualnih vprašanjih mladih, daje pobude in predloge za urejanje posameznih vprašanj na področju mladine, daje predloge in priporočila glede financiranja dejavnosti mladih, obravnava trende programskih in finančnih načrtov mladinskih organizacij ter drugih, ki sodelujejo na področju mladine, daje Vladi Republike Slovenije ter pristojnim ministrstvom predloge, pobude in priporočila za uresničevanje zaveze po krepitvi mladinske razsežnosti v posameznih sektorskih javnih politikah, vzpodbuja sodelovanje mladih v različnih posvetovalnih in soodločevalskih telesih na državni in lokalni ravni, vzpodbuja in skrbi za mednarodno povezovanje in izvajanje prevzetih mednarodnih obveznosti povezanih z mladino.

Svet Vlade RS za študentska vprašanja je bil ustanovljen s sklepom Vlade RS o ustanovitvi in nalogah Sveta Vlade Republike Slovenije za študentska vprašanja (Uradni list RS št. 56/96, 78/01, 87/01 – popr., 81/03, 23/04, 41/05 in 48/06, 20/2009). Svet je strokovno in posvetovalno telo Vlade Republike Slovenije, ki zanj opravlja strokovne naloge in ji ponudi pomoč pri odločanju o zadevah s področja študentske problematike. Svet Vlade RS za študentska vprašanja spremlja, ugotavlja in ocenjuje položaj študentov in problematiko zagotavljanja pogojev za njihovo življenje in delo, obravnava in daje mnenje h gradivom, ki se nanašajo na določitev in izvajanje politike v zvezi s študentsko problematiko, daje predloge, pobude in priporočila za hitrejšo uresničevanje politike v zvezi s študentsko problematiko, daje strokovna mnenja k poročilom o izvajanju nalog in drugih gradiv s področij, ki se nanašajo na študentsko problematiko, obravnava vprašanja socialnega položaja študentov in obravnava zakone, druge predpise in splošne akte, ki se nanašajo na problematiko dela in socialnega položaja študentov.

Mladinske organizacije na nevladni strani

Mladinski svet Slovenije (MSS) je krovna organizacija mladinskih organizacij, ki delujejo na nacionalnem nivoju. Pod svojim okriljem združuje organizacije z različnimi interesnimi, nazorskimi ali političnimi usmeritvami. Od ustanovitve dalje je MSS

pomembno prispeval k sodelovanju med mladinskimi organizacijami na nacionalnem, lokalnem in mednarodnem nivoju. Eden glavnih namenov Mladinskega sveta je spodbujati sodelovanje mladih pri oblikovanju mladinske politike v Sloveniji.

Koordinatorji različnih področij na nacionalni ravni

Ob Uradu RS za mladino, ki kot državni organ skrbi za uresničevanje mladinske politike in omogoča izvajanje mladinskih dejavnosti, so se profilirale še druge ustanove (nevladne in neprofitne), ki v vlogi nacionalnih koordinatorjev in servisnih organizacij podpirajo izvajanje vsebinsko različnih aktivnosti za mlade in njihovo širitev na lokalni nivo. To so v prvi vrsti Nacionalna agencija Zvoda MOVIT, ki skrbi za izvajanje Programa MLADINA, Zavod MOVIT, organizacijska enota za izvajanje dejavnosti kartice EURO26, Mladinsko informativno in svetovalno središče Slovenije, ki je nacionalni koordinator informiranja in svetovanj ter član ERIYCA in Mreža mladinskih centrov MAMA.

Mladinske organizacije in organizacije za delo z mladimi

Urad RS za mladino je v vseh letih svojega delovanja sofinanciral izvajanje programov tako organizacij za delo z mladimi (kjer so mladi predvsem uporabniki) kot programe mladinskih organizacij (ki predstavljajo prostor, v katerem mladi uresničujejo svoje interese ali so aktivni udeleženci) predvsem nacionalnih mladinskih organizacij, ki so pomembno vplivale na razvoj posameznih področjih mladinske politike. Glavni namen sofinanciranja programov je omogočiti mladim, da pridobijo neformalna znanja, izkušnje in sposobnosti, ter da se poveča vključenost mladih v družbene procese od lokalne in nacionalne do mednarodne ravni.

Mladinski centri

Mladinski center je prostor, namenjen mladim, v katerem le-ti izvajajo oziroma se udeležujejo najrazličnejših aktivnosti. Med osnovnimi pogoji, ki opredeljujejo kaj je in kaj ni mladinski center so rednost delovanja, pluralnost programa z več različnimi dejavnostmi, ustrezna infrastruktura in lokacija, kompetentnost in strokovnost vodstva in zunanjih sodelavcev, demokratični organizacijski princip vodenja, in podpora sorodnim mladinskim organizacijam. Mladinski centri poleg programov in projektov, ki se pri njih izvajajo, nudijo svetovalno, strokovno, organizacijsko, finančno, tehnično ipd. pomoč prostovoljnim združenjem, avtonomnim mladinskim skupinam in tudi

posameznikom. V tem smislu imajo MC več različnih funkcij: preventivno, asociativno, socialno, informativno, izobraževalno, servisno in razvojno.

Mladinski sveti lokalnih skupnosti

Mladinski svet je mladinski politični organ, ki združuje društva, zveze društev, podmladke političnih strank in druge organizacije, ki opravljajo javno koristne dejavnosti za mlade in imajo najmanj 70 % članstva in vodstva v starosti 15 do 29 let. Je reprezentativni organ mladih v določenem okolju, ki zastopa njihove interese nasproti vladnim strukturam in mogoča vključevanje mladih v odločanje o javnih zadevah. Zakon o mladinskih svetih omogoča registracijo mladinskih svetov na nacionalnem in lokalnem nivoju, vanje pa se glede na to vključujejo organizacije nacionalnega oz. lokalnega značaja.

Lokalne mladinske organizacije in mladinske pobude

V Sloveniji poznamo na lokalnem mladinskem nivoju različno organiziranost mladinskih organizacij: društva (klubi študentov, lokalne enote nacionalnih mladinskih organizacij, mladinska športna društva, mladinska kulturna društva, ipd.); mladinske organizacije v političnih strankah; mladinske sekcije znotraj večjih društev in zvez; iniciativne skupine; ter javni in zasebni zavodi.

Lokalni odbor za mladino

Lokalni odbor za mladino je posvetovalni organ na nivoju občine, sestavljen iz predstavnikov lokalne skupnosti in mladih, ki služi dogovarjanju, medsebojnemu informiranju in reševanju odprtih zadev na mladinskem področju.

Institucionalizirani načini posvetovanja z mladino

Svet Vlade RS za mladino.

Svet Vlade RS za študentska vprašanja.

Posveti Urada RS za mladino. Urad RS za mladino organizira redna letna srečanja z mladinskimi organizacijami, na katerih z do 100 predstavniki najpomembnejših mladinskih organizacij v Sloveniji obravnava aktualna vprašanja na mladinskem področju. Posveti so zamišljeni kot prostor dialoga med udeleženci, v okviru

posameznega tri-dni-trajajočega srečanja pa prisotni običajno za osrednjo temo izberejo katero od prioritet evropske mladinske politike.

Posvetovalna telesa na lokalnem nivoju. Participacija mladih pri javnih zadevah na lokalnem nivoju se po posameznih lokalnih skupnostih močno razlikuje, saj nanjo vpliva več dejavnikov kot so pripravljenost lokalnih oblasti (župana, občinskega sveta) za dialog, angažiranost mladih, obstoj mladinskega sveta, zastopanost mladih v občinskem svetu itd.

Otroški parlament. Zveza prijateljev mladine Slovenije izvaja že od leta 1990 program Otroški parlament, ki je namenjen vzgoji otrok za demokracijo in ustvarjanju pogojev za participacijo mladih. Program predstavlja eno izvirnih oblik spodbujanja mladih k izražanju lastnih mnenj o aktualnih vprašanjih. Je polje, kjer se mladi učijo razpravljati strpno, upoštevajoč mnenja vseh udeležencev, in predstavlja možnost za integracijo znanj in vedenj, ki so jih mladi pridobili. Program se izvaja na večini osnovnih šol po Sloveniji, v prostorih občinskih stavb in z zaključkov v državnem zboru Republike Slovenije, saj poteka na več ravneh – razredni, šolski, občinski, medobčinski, regionalni in nacionalni ravni.